

Basın Açıklaması

SÜT İÇMEK SAĞLIK İÇİN YARARLIDIR... ÜLKEMİZDE BİREYLERİN DOĞUMDAN İTİBAREN HER YAŞTA SÜT İÇMEYE İHTİYAÇLARI VARDIR

21 Mart 2012

Bireylerin her besin kaynağı için olduğu gibi süt ile ilgili olarak da doğru ve güncel bilgilere sahip olma hakları bulunmaktadır. Süt ve süt ürünlerinin tüketimi sağlıklı bir yaşam için vazgeçilmez iken, halen süt tüketimimiz gelişmiş ülkelerle kıyasladığımızda son derece yetersizdir. Bu durumun düzeltilmesi yönünde yapılan bütün çabalar değerlidir.

Bizler bugün hekimleri, gıda mühendislerini ve ziraat mühendislerini temsil eden meslek odaları olarak, farklı disiplinlerden, farklı mesleklerden bilim insanlarıyla ve ilgili kimi sivil toplum örgütleriyle birlikte halkımızın sağlıklı ve güvenli süt tüketimini teşvik etmek için buradayız.

Çağrımıza yanıt vererek bizlerle birlikte burada olduğunuz için teşekkür ederiz.

Bilindiği gibi süt, insan için doğumdan itibaren yaşamın her döneminde gereksinim duyulan besin öğelerini yeterli ve dengeli biçimde sağlayan en önemli gıdalar arasındadır. Sütün üretiminden sofraya, güvenli, sağlık açısından risk taşımayan biçimde ulaşması gerekmektedir. Bu gereklilik, "gıda güvenliği"nin temelidir.

Bebekler ilk altı ay sadece anne sütü ile beslenmelidir. Başta çocukluk dönemi olmak üzere, yaşamın her evresinde süt tüketimi kemik sağlığının korunması açısından son derece önemlidir. Ancak süt sadece bebeklik ve çocukluk çağında değil, insanın yaşamı boyunca tüketmesi gereken son derece önemli bir gıda maddesidir. Sağlık açısından her bireyin günde ortalama iki su bardağı süt ya da süt ürünlerini (peynir, yoğurt) tüketmesi önerilmektedir. Bu miktar çocukluk, ergenlik, gebelik, menopoz gibi özel dönemlerde değişebilmektedir.

Ülkemizde süt tüketim miktarı yıllık 24-26 litre dolayındadır. Bu rakam pek çok Avrupa ülkesinde 100 litrenin üzerindedir. Bizlerin de hedefi güvenli süt tüketimini arttırmak olmalıdır. Bu yönde özellikle devlet eliyle yapılması ya da teşvik edilmesi gereken birçok nokta vardır. Sağlıklı ve yeterli süt üretimi için, kırsal kalkınmaya önem verilmeli, süt hayvancılığı ile uğraşan çiftçi ve köylülere her çeşit destek sağlanmalıdır. Başta kooperatifçilik olmak üzere üretici örgütüllüğü geliştirilmeli, tüketiciye uygun fiyatla süt ulaştıracak piyasa mekanizmaları oluşturulmalıdır. Süt tüketiminin artırılması amacıyla okul sütü uygulamasının da hayata geçirilmesi son derece önemlidir.

Basın Açıklamaları

Son dönemlerde süt ile ilgili kamuoyuna yansıyan kimi değerlendirmeler toplumda sütün sağlık için temel bir gereksinim olduğu gerçeğinden uzaklaşma riskini bizler açısından gündeme taşımıştır. Bu temel gerekçe ile sizlerin elinde olan ÜRETİMDEN TÜKETİME SÜT VE SAĞLIK; Sorular ve Yanıtlar” broşürünü hazırlayarak bu emek yoğun çalışmayı halkımıza aktarmak istiyoruz. Bu doküman içerisinde yanıt bulunabilecek temel sorular aşağıda sıralanmıştır:

1. Süt sağlık için neden gereklidir?
2. Süt içmeye ne zaman başlanmalıdır?
3. Okul sütü ve benzeri uygulamaların anlamı nedir?
4. Süt üretimi ve tüketimi dengesi nasıl kurulmalıdır?
5. Sağlıklı ve güvenli süt politikası neden gereklidir?
6. Türkiye’de süt üretimi ve tüketiminin durumu ve konuya ilişkin öneriler nelerdir?
7. “Süt herkes için ulaşılabilir olmalıdır” söylemi neden doğrudur?
8. Süt ile ilgili temel teknik uygulamalar nelerdir? Sağlık yönünden nelere dikkat etmek gerekir?
9. Süt ürünü ne anlama gelmektedir?
10. Süt ve sağlık konusuna “bütüncül bakmak” ne anlama gelir?
11. Süt ve sağlık konusunda ülkemizde güncel mevzuat nasıldır?

Süt ve sağlık konusunda sizlerin özellikle dikkatlerinizi çekmek istediğimiz bir konu da UHT süt ve pastörize süt konusudur. UHT süt ve pastörize süt teknolojileri insan sağlığını riske atan teknolojiler değildir. Her iki teknoloji de, kaynatmada da olduğu gibi, sütte bozulmaya neden olan mikroorganizmaları ısıl işleme giderme prensibine dayanmaktadır. Bu teknolojilerdeki besin değeri kayıpları, açıkta kaynatılmış süte göre daha az olmaktadır. Bu ürünler endişe edilmeden güvenle tüketilebilir. Sütte koruyucu kullanımının yasak olduğu da bilinmelidir.

Sonuç olarak, sağlıklı beslenme temel bir insan hakkıdır. Bu temel kabul kapsamında devletin, sağlıklı koşullarda süt üretiminin sağlanmasında, tüketimin artırılmasında ve üretilen sütün bireylere, özellikle gereksinimi olan kişilere ulaştırılmasında sorumluluklarını özenle ve sürekli olarak yerine getirmesi çok değerlidir.

Saygılarımızla

Dr. Bayazıt İLHAN

Ankara Tabip Odası
Yönetim Kurulu Başkanı

R. Petek ATAMAN

Gıda Mühendisleri Odası
Yönetim Kurulu Başkanı

Dr. Turhan TUNCER

Ziraat Mühendisleri Odası
Yönetim Kurulu Başkanı

Basın Açıklaması

SU BİR İNSAN HAKKIDIR HERKESE YETERLİ VE GÜVENLİ SU SAĞLAMAK DEVLETİN GÖREVIDİR...

22 Mart 2012

Her yıl artık Dünya Gıda Günlerinde dünyadaki bir milyar aç insandan, Dünya Su Günlerinde de güvenli suya ulaşamayan insanlardan söz etmek istemediğimizi ifade etsek de, ne yazık ki önceki yıldan bir sonrakine gıda ve su güvencesinde yüreğimize su serpecek gelişmeler yaşanmamaktadır.

Gelişmiş ülkelerde insanların tamamı temiz suya ulaşabilirken, Asya ve Afrika'nın çoğu ülkesinde bu oran %40'lara kadar düşebilmektedir. Bir taraftan dünya nüfusu hızla artarken, diğer taraftan su kaynakları kirlenme, israf, iklim değişikliği, gibi birçok nedenle azalmaktadır. Bu azalmaya karşı etkin önlemler alınmamakta, tam tersine her geçen gün özellikle madencilik, metalurji, kimya, dericilik gibi çeşitli endüstri kollarının sanayi atıklarıyla, evsel atıklarla, tarımsal kirleticilerle hızla kirlenmeye devam etmektedir.

1992 yılında Dublin'de yapılan BM Su ve Çevre Konferansında suyun 'ekonomik mal' olarak tanımlanması; 1970'li yıllardan sonra uygulanan yeni küresel liberal ekonomik politikaları cesaretlendirmiş, dünya nüfusunun kullandığı suyun yönetiminde çok uluslu özel şirketlerin etkinliğini arttırmıştır.

Kentlerde, belediyeler tarafından sağlanan şebeke suyu ülkemizde her zaman ücretlidir ve buna toplum öylesine alıştırmıştır ki aksi düşünülmemiştir.

Oysa su haklır...

Suyun, zorunlu ihtiyaç olan kısmı halka ücretsiz olarak verilmelidir... Bu konuda ülkemizde olumlu bir örnek yaşanmış ve konuyla ilgili açılan davada verilen kararlar; suyun insan hakkı olduğu, ticarileştirilemeyeceği mahkeme kararıyla tescillenmiştir.

Öte yandan, belediye tarafından sağlanan şebeke suyuna güvensizlik nedeniyle, tüketiciler daha da fazla ücret ödemeyi göze alarak damacana veya pet şişelerde su tüketimine yönlendirilmekte, bu alandaki denetimlerin etkinliği de sorgulanmaktadır.

Ülkemiz suya ulaşma konusunda şanslı ülkelerden sayılmakla birlikte, resmi tahminler bile, 2030 yılında ülkemizin "su fakiri" kategorisine girme olasılığını göstermektedir. Suyun doğru yönetilmesi büyük önem taşımaktadır.

Akarsularımızın HES şirketlerine verilerek özelleştirilmesine, akarsu havzalarında işletilen madenler ve sanayi tesislerinin, tarım ilaçlarının bilinçsiz kullanımının su kaynaklarımızı kirleterek tahrip etmesine izin verilmemeli, bu yönde hızla önlemler alınmalıdır.

İçme suları içinde konu uzmanlarının yer aldığı etkin denetim sağlanmalı, kontrolsüz satışlar engellenmelidir.

Bu önlemler alınırken çok sıklıkla ifade edildiği gibi dünyada gücü elinde tutmaya çalışanların petrolden sonraki dayanağının su olacağı, ülkelerin su politikalarında yapılacak yanlışların bedelinin de ağır olacağı unutulmamalıdır.

Bir kez daha yineliyoruz; temiz ve erişilebilir suya ulaşma bir insanlık hakkıdır.

Petek ATAMAN

Başkan

Basın Açıklaması

GÜVENLİ SÜT TÜKETİMİNİ ARTTIRMAK HEPİMİZİN ÖNCELİĞİDİR

19 Mayıs 2012

Dünyada 21 Mayıs tarihi Dünya Süt Günü olarak kutlanmaktadır. Bizler de süt ile ilgili sorunlarımızın artık çözüldüğü ve gerçek kutlamaların yapıldığı günleri umutla beklemekteyiz. Yıllardır güvenli süt tüketimini arttırmanın en işlevsel yollarından biri olarak Okul Sütü Projesinin hayat geçmesi gerektiğini savunduk. Bunun için çaba sarf ettik. Kimi zaman bu yönde girişimler oldu ama sürdürülemedi. Nihayet bu yıl önemli bir gelişme olarak 2 Mayıs 2012 tarihinde Türkiye çapında Okul Sütü Projesi başlatıldı. Aynı gün çok sayıda ilde 7 milyon civarında ilköğretim öğrencisine süt dağıtıldı.

Ancak, süt dağıtımının başlatıldığı gün, zehirlenme/süte hassasiyet şüphesi ile binden fazla öğrenci hastanelere sevk edilmiştir. Bu haberlerin gündeme düşmesiyle birlikte, Odamız; meydana çıkan bu durumla ilgili olarak, öncelikle ilgili Bakanlık yetkililerinin yapacağı ayrıntılı açıklamayı önemseydiğini bildirerek, UHT süt ile zehirlenme ifadelerini birlikte anmanın pek mümkün olmadığını belirtmiştir.

Gıda, Tarım ve Hayvancılık Bakanlığı tarafından 7 Mayıs 2012 tarihinde yapılan bir basın açıklaması ile; tıp alanında, süt teknolojisi alanında ve gıda bilimi ve teknolojisi ile gıda güvenliği alanında uzmanlardan oluşan Okul Sütü Bilim Kurulu'nun 06-07.05.2012 tarihlerinde toplanarak bir değerlendirme yaptığı, yapılan değerlendirme sonucunda, dağıtılan sütlerde hastalık yapıcı mikroorganizma ya da bakteri toksini ve diğer toksik maddeler yönünden olumsuzluğa rastlanmadığı belirtilmiştir.

Ancak tüketici nezdinde oluşan akıl karışıklığı ve şüpheler giderilememiştir. İlgili kurumlar eğer bir sosyal değerlendirme çalışması yürütselerdi, güvensizliğin çok önemli boyutlarda olduğunu görecekerdi. Bir projeyi yürütmek ve peşinden olanlarla ilgili olarak böylesi bir açıklamayı yapmak, ortaya çıkan krizin yönetimi açısından yeterli olmamıştır.

Çok temel iki kavramın hala içselleştirilmemiş olması, böylesi önemli bir uygulamaya gölge düşürmüştür. Hala katılımcılık ve şeffaflık bizden oldukça uzak gözükmektedir. Risk iletişimi konusunda usullerin belirlenmemiş olması ve bu bilgi paylaşımının bağımsız bir otorite tarafından yapılmayışı ise diğer bir eksikliklerdir.

Süt dağıtımı öncesinde izlenecek yol ve yapılması gerekenler ilgili kurumlarla paylaşılmamış ve kurgu baştan birlikte oluşturulmamıştır. Çalışmanın başından beri var olan bir bilimsel komite olup olmadığı bilinmemektedir. Bakanlık kanalıyla paylaşılan bilimsel kurul görüşü bir yönetici özeti niteliğindedir ancak ayrıntılı bulgu ve tespitlerin de paylaşımı son derece önemlidir. Dağıtılan markaların dağıtımına konu olan parti ve serilerinden anlamlı miktarda numunenin saklanıp saklanmadığı, analizlerin şahit numunelerde mi, yeni alınan numunelerde mi yapıldığı da bilinmemektedir.

Okul sütleri dağıtım noktalarına ulaşmadan önce kontrol ve denetimler nasıl ve kimler tarafından yapılmıştır? İzlenebilirlik hangi yolla sağlanmıştır? Paketlenen her parti süttten ambalajlı ve ambalajsız numune alınmış mıdır? Sonuçlar muhafaza edilmiş midir?

Öğrencilerin alerjisi olup olmadığı sorusu tek başına yeterli değildir. Sorulan soruların farkındalık olmayan durumları da belirlemeye yönelik olup olmadığı; ayrıca tüm öğretmenlere eğitim verilerek muhtemel etkiler konusunda velilere yeterince bilgilendirme yapıp yapılmadığı bilinmemektedir.

Süt dağıtımını sonrasında izlenen yol ve sonuçları ayrıntılı biçimde paylaşılmamıştır. Hastanelik olan öğrencilerden ne kadarının bugüne kadar hiç süt içmediği, ne kadarının içtiği vaka bazında tespit edilmiş midir? Kimi vakaların okul bazında veya il bazında yoğunlaşmış olmasının nedenleri ancak bu yolla açıklığa kavuşacaktır. Bilim kurulu sadece analiz sonuçlarını mı değerlendirmiştir, yoksa yapılacak analizlerin belirlenmesinde de görüşlerine başvurulmuş mudur? Sütte yapılması muhtemel hileler yönünde çalışma araştırma yapılmış mıdır? Risk etmeni olarak mikroorganizma dışında aranan madde olmuş mudur?

Sağlık Bakanlığı bu konuda ve halk sağlığını ilgilendiren her konuda etkin sorumluluk taşırken; gıda mühendislerini bünyesinden hızla uzaklaştırdığı günümüzde teknoloji kaynaklı riskleri hangi çalışanları ile değerlendirmiştir?

Bu konudaki soruları arttırmak mümkündür. Bu aşamaların sorgulanması, yaşanan sorunu çözmeyecektir ancak gelecekte yaşanması muhtemel ciddi krizlere hazır olmamıza aracı olacaktır. Konu hakkındaki eksik/yanlış ya da doğruların ortaya çıkması, geleceği planlamada önemli bir rol oynayacaktır.

Bir kısım UHT sütte hastalık yapıcı olmayan (saprofit) mikroorganizmaların bulunması dahi, sistemde düzeltilmesi gereken noktalar olduğunu göstermektedir.

Süt hepimizin en değerli gıda maddesidir.

Süt ve ürünlerinin güvenli bir biçimde tüketimini arttırmak ulusal önceliğimiz olmalıdır.

Okul sütünden vazgeçilmemeli, bu programın güvenli bir biçimde uygulanması sağlanmalıdır.

Tüketicilerimiz süt ve süt ürünleri konusundaki bilgi kirliliğine itibar etmemelidir.

İlgili Bakanlıklar yaşanan bu krizden ders çıkartarak, gereken adımları atmalıdırlar.

Gelecekte daha büyük sağlık faturalarıyla karşılaşmamak için bugünden şeffaf ve tutarlı politikalara ihtiyaç vardır.

Gıdalar üzerine bilgisizce ve spekülatif iddialar yerine bilimsel gerçeklerle değerlendirme yapılan, sokak sütü değil, sağlıklı koşullarda üretilerek işlenmiş içme sütü tüketiminin özendirildiği bir ortamın ülkemizde hakim olmasını ve süt tüketiminin artırılması ile genç nesillerin sağlıklı beslenmesine katkı yapmasını diliyoruz, Süt Gününüzü her şeye rağmen kutluyoruz.

TMMOB Gıda Mühendisleri Odası ■